

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

23.05.2025

Preses apskatā:

Misiņa bibliotēka; Talsu novada bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas dalībnieki tiekās lasīšanas svētkos; Gulbenes novadā par Nacionālās skaļās lasīšanas sacensību čempioni kļūst Rēzija Borge; Latvijas pagastu bibliotekāru 7. kongress Balvu kultūras un atpūtas centrā; Vecpiebalgas bibliotēkai jauna mājvieta; Baložu bibliotēkā jauns pakalpojums - grāmatas audioformātā un palielinātajā drukā; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnāla "Mājas Viesis" 22. maija numura rakstā "Varakļāni - ar latgalisko mērķtiecību" pieminēta bibliotēka. Žurnāla "Ir" 22. maija numurā raksts "Kopābūšana ar grāmatām". Žurnāli pieejami LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Misiņa vārds. Vai saglabāsi!

Misiņa vārda pilnvērtīga saglabāšana LU bibliotēkas struktūru nosaukumā būtu tikai loģisks lēmums

DIĀNA JANCE

Pagājušajā nedēļā kļuva zināms, ka vairāki literatūras nozares pārstāvji atklātā vēstulē iebilst pret Misiņa bibliotēkas "ieplūdināšanu" Latvijas Universitātes (LU) bibliotēkas Speciālo krājumu nodaļā. "Misiņa bibliotēkas nonivelēšana (...) bez jebkādiem profesionāliem argumentiem par šādu radikālu pārmaiņu nestiem ieguvumiem var radīt tikai neizpratni Latvijas sabiedrībā," pauž vēstules parakstītāji – literatūrzinātniece Gundega Grinuma, rakstnieks Ēriks Hānbergs, literatūrzinātniece Ieva Kalniņa, valodniece Sarma Kļaviņa, rakstnieks un Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētājs Arno Jundze, publicists Voldemārs Hermanis, grāmatzinātnieks Viesturs Zanders, literatūrzinātniece Janīna Kursīte-Pakule, rakstnieks Jānis Lejiņš, režisore Virdžīnija Lejiņa un citi.

"Kultūrzīmes" noskaidroja, kas tad īsti notiek ar Misiņa bibliotēku un vai ir plānots pienācīgi saglabāt Jāņa Misiņa vārdu un krājumu vienā veselumā.

"Nestrēbjam karstu"

It kā gaidāmo Misiņa bibliotēkas likvidāciju daudzi kultūras darbinieki kā karstu kartupeli apspriež jau kopš maija sākuma. Diskusiju uzsāka LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta Atomfizikas, atmosfēras fizikas un fotokimijas laboratorijas pētnieka Jāņa Blahina ieraksts sociālajos tīklos: "Zibens no skaidrām debesīm. Zinām taču, ko Latvijai nozīmē Misiņa bibliotēka? Bet zina ne visi, jo ar tikko kā Kitenberga parakstu paveli Latvijas Universitātes Misiņa bibliotēku likvidē! Kam izdalis fondus un gramatas jeb tās sadedzinās, tas vēl nav atklājies. Viegļu smilti, Latvijas valsts! Mana salauztā sirds tiek apglabāta kopā ar Tevi."

Ieraksts ātri apskreja vai visus Latvijas kultūras cilvēkus, ar to dalījās teju simti reižu, un jau pēc dažām stundām LU zinātnu prorektors Gundars Kitenbergs "Facebook" ziņā skaidroja: "Nestrēbjam karstu. Misiņa bibliotēka nekur nepazūd. Bibliotēku konsolidācijas procesā tiek sakārtota struktūra. Speciālo krājumu nodaļa ietver arī Misiņa bibliotēku. (...) Būtu tā, lai tikai struktūras pārmaiņas."

Misiņa bibliotēka. Vēsture

Vecākā un pasaulē viena no pilnīgākajām latviešu literatūras krātuvēm – Misiņa bibliotēka – aizsākusies krietnu laiku pirms Latvijas Universitātes, kura dibināta 1919. gadā. Par Misiņa bibliotēkas dibināšanas datumu tiek uzskatīts 1885. gada 19. septembris, kad izcilais latviešu bibliogrāfs Jānis Misiņš (1862–1945) saņēma Vidzemes gubernatora atļauju savas tēva mājās atvērt privātu bibliotēku. 1925. gadā, nododot bibliotēku Rīgas pilsētai, tās krājuma inventāra grāmatā bijis 28 000 ierakstu. Tolaik dzejnieks un rakstnieks Edvards Virza bibliotēkai devis trāpīgu un dziļu raksturojumu: "Kas Misiņa bibliotēka ir? Tā ir grāmatā pārvērsta un plauktos noguldīta tauta."

1945. gadā bibliotēka pārcēlās uz jaunām telpām Skolas ielā 3, kur tās bija pietiekamas tobrīd fondos esošajiem 77 000 eksemplāru. Gadu vēlāk Misiņa bibliotēka tika nodota Latvijas PSR Zinātnu akadēmijai, un 1954. gadā, nesaplūdinot fondus, administratīvi tika apvienots Fundamentālās bibliotēkas un Misiņa bibliotēkas darbs.

Rūpēs par bibliotēkas likteni

Misiņa bibliotēka, no kuras daļa padomju okupācijas laikos tika noglabāta Latvijas PSR Galvenās literatūras pārvaldes Speciālajā fondā, pro-

Misiņa bibliotēkas vadītāja Gunta Jaunmuktāne teic: "Protams, ir bezgala skumji, ka ar savu vairāk nekā 1,5 miljoni lielo grāmatu un periodikas krājumu un ļoti bagātīgo rokrakstu krājumu vairs nebūsim kā atsevišķa nodaļa."

ka pat nebūtu vajadzīgs īpašs pierādījums. "Misiņa bibliotēkas toreizējā vadītāja Anna Šmite pauda, ka konceptuāli pievienoties LNB Misiņa bibliotēka gan neieilīst: "Vienīgi – ja pievieno kā Misiņa bibliotēku, nesadalot fondu." Taču, ja krājumus tiktu dalīti vai izvietoti Silakroga krātuvē, bibliotēka "apsvērs iespēju tiesāties, uzskatot, ka

Turpmākos 16 gadus Misiņa bibliotēkas darbinieki, lasītāji un ap miljons iespieddarbu turpināja salīdzinoši mierīgu, zinātniski un radoši piepildītu dzīvi.

Vai 1925. gadā notāra Gustava Zemgala apliecinātais Jāņa Misiņa ligums ar Rīgas pilsētu vēl ir spēkā?

nātniskās bibliotēkas dibināšanai un papildināšanai.

Lai pēc denacionalizācijas to varētu izpildīt, toreiz Latvijas Ministru kabinētā tika pieņemti testamenta grozījumi. Ideālā pasaulē tieši to pašu naktos veikt arī ar Jāņa Misiņa 1925. gadā noslēgto līgumu ar Rīgas pilsētu, bet padomju okupācijas varas sprieduma rezultātā pilsētai pār bibliotēku vairs nav noteikšanas, un tagad bibliotēku atdot pašvaldībai varētu tikai ar Latvijas Ministru kabineta lēmumu. Šobrīd LU, kas pārstāv Latvijas valsti, Jāņa Misiņa vēlējumu var respektēt vien pēc savas labās gribas, jo juridiski pret izcilu bibliogrāfu LU neko nav apņēmusies.

vijas Universitātes bibliotēkas direktoram Uldim Zariņam LU vadība bija uzdevusi īstenot abu esošo LU bibliotēku – Latvijas Universitātes bibliotēkas un Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas – konsolidāciju, "saglabājot bibliotēku krājumus esošās vērtības un nodrošinot nepārtrauktu bibliotēkas pakalpojumu pieejamību kā studentiem, tā mācībspēkiem, zinātniekiem un citiem interesentiem".

Kā Uldis Zariņš skaidroja "Kultūrzīmēm", reorganizējot abas LU bibliotēkas, sakotnēji tika saglabātas abu līdzsinejas struktūrvienības – LU Bibliotēkas Lietotāju apkalpošanas departaments un Krājuma izmantošanas un attīstības departaments, kā arī LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka. Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa un Starpkultūru dialoga centrs. Pēc aktuālas reorganizācijas esot plānots, ka Lietotāju apkalpošanas departaments kļūs par Lietotāju servisa nodaļu, tam pievienojot arī Starpkultūru dialoga centra krājumu, bet Krājuma izmantošanas un attīstības departaments kļūs par Krājuma pārvaldības nodaļu. Savukārt Misiņa bibliotēka un Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa tiksot apvienotas Speciālo krājumu nodaļā, turklāt no jauna plānots izveidot Krājuma saglabāšanas un digitalizācijas nodaļu un Digitālo resursu un pētniecības pakalpojumu nodaļu, tām nododot atsevišķas funkcijas, kuras līdz šim pildīja Krāju-

JANĪNA KURSĪTE:

"Misiņa bibliotēka ir kā Baha mūzika, kas veldzē gan dvēseli, gan sirdi, gan garu."

IEVA LEIŅIŅA/LETA FOTO

ti, "specfondā", saukta arī par "grāmatu cietumu", līdz šim laiku laikos izdzīvojuši.

Tiesa, 2009. gadā tika publicētas teju desmit atklātās vēstules ar aicinājumu glābt unikālos Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas (LAB) krājumus no iznīcināšanas. Tas tapa, uztraucoties par izdzirdēto iespējamību Misiņa bibliotēku nodot Latvijas Nacionālās bibliotēkas paspārnē, bet Akadēmisko bibliotēku apvienot ar augstskolu bibliotēkām, sadalot krājumu atbilstoši augstskolu profilam.

Toreiz pret dalījumu asi iebilda gan kultūras darbinieki, gan pāreja sabiedrība, uzsvērt: "Izrādās, ka jācinās arī par vērtībām, kurām tā

RUDĪTE KALPIŅA:

"Vai tiešām būtu tik grūti plānošanas procesā jau iepriekš izdomāt, kā pienācīgi saglabās Jāņa Misiņa vārdu un krājumu vienā veselumā?"

KARINĀS MIEŽAIJAS FOTO

ir spēkā bibliotēkas dibinātāja Jāņa Misiņa un Rīgas pilsētas 1925. gada līguma noteikumi". Galarezultātā LAB padome izšķiras par pievienošanu LU, vienlaikus saglabājot Akadēmiskajai bibliotēkai atsevišķas institūcijas statusu.

Savulaik LU bijusi pieredze ar līdzīgu publisku labuma testamentu, proti, visu laiku lielākā Latvijas Universitātes mecenāta Kristapa Morberga noveļējumu. Interesanti, ka K. Morberga testamentā tika noteikti līdzekļi Latvijas Universitātes zi-

Kas īsti notiek 2025. gada pavasarī?

Jau 27. martā Latvijas Universitātē ticis apstiprināts rīkojums, ka ar "01.06.2025. beigs pastāvēt LU bibliotēkas Misiņa bibliotēka". Ka lasāms LU mājaslapā, kopš stāšanās amatā 2024. gada rudenī Lat-

Avots: Kultūrzīmes
Datums: 21.05.2025

im vērtību

ma izmantošanas un attīstības departaments, kā arī Misiņa bibliotēkas sietuve. "Kā LU bibliotēkas direktoram Misiņa bibliotēka man nozīmē ļoti nopietnu atbildību, ko esmu uzņēmis, sākot vadīt LU bibliotēku. Tā ir viena no pilnīgākajām Latvijas literatūras krātuvēm, pēc krājuma esošo bagātību apjoma un vērtības līdzvērtīga Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas krājumam, tāpēc ļoti nopietni uzveru pienākumu nodrošināt šī unikālā krājuma turpmāku saglabāšanu un izmantošanas veicināšanu," teic Uldis Zariņš.

Patiesu cieņu pret Misiņa bibliotēku pilda arī Latvijas Universitātes zinātnu prorektors Guntars Kitenbergs, uzsverot Latvijas Universitātes īpašo lomu Latvijas vēsturē, tagadnē un nākotnē, jo īpaši Latvijas kultūras un nacionālo bagātību apzināšana, uzturēšana un attīstīšana. "Kā LU zinātnu prorektors es uzskatu Misiņa bibliotēku par vienu no atslēgām šo mērķu sasniegšanai, īpaši attīstības pusē, kur LU var un jāspēj veikt vairāk nekā līdz šim. Tas ir īpaši svarīgi, dzīvojot digitālo tehnoloģiju laikmetā. Mums jāpadara krājums gan pieejamāks, gan jāveicina tā daudzpusīgs lietojums, lai Latvijas sabiedrība iegūtu arvien jaunu skatījumu uz mūsu kultūras bagātībām." Piemēram, aprīlī LU Humanitāro zinātnu fakultāte un LU bibliotēka esot kopīgi iesniegušas apjomīgu projekta pieteikumu Eiropas Komisijas projektu konkursā, piedāvājot veidot Valodu un kultūras digitālās noturības izcilības centru. Savukārt LU Fonds uzskatījis ziedojumu vākšanu LU bibliotēkas attīstībai. "Kā Latvijas pilsonim man Misiņa bibliotēka rada lepnumu par mūsu kultūras bagātībām, kā arī rāda piemēru, kā viens cilvēks spēj būtiski ietekmēt šo bagātību attīstību."

Komentējot, kā radušās runas par iespējamo Misiņa bibliotēkas iznīcināšanu, G. Kitenbergs skaidro, ka, visticamāk, tās esot radušās no oficiālajām vēstulēm personālam par struktūras izmaiņām un pārcelšanu uz jaunās struktūras struktūrvienību. "Tas ir piemērs, kā absolūta juridiska precizitāte radījusi literāru haosu. Juridiskie termini ietver vienas struktūrvienības likvidēšanu un pārcelšanu uz citu struktūrvienību, lai arī faktiski tā ir struktūrvienības nosaukuma maiņa. Acimredzami nepieciešami izskaidrojumi kopejo skatu un bibliotēkas pārmaiņu būtību."

Struktūras pārmaiņas

Vaicāts, kā izpaužas "struktūras pārmaiņas", G. Kitenbergs skaidro, ka LU apvienoja divas bibliotēkas: LU bib-

liotēku un LU Akadēmisko bibliotēku. "Daļa funkciju abās bibliotēkās bija vienādas, bet struktūras principi un pienākumu sadale vēsturiski atšķirīga. Struktūras pārmaiņas nozīmē abu bibliotēku apvienošanu ar atbilstošas, saskaņotas struktūras izveidi un vienotu pienākumu sadalījumu. Pēc būtības tas neskar darbinieku skaitu un pamatdarbību."

Runājot par Misiņa bibliotēku un "Bibliotheca Regensis" – tie ir bibliotēkas dārgumi. Šo kultūrvēsturiski nozīmīgo krājumu un kolekciju veidošanai un pārvaldībai tiek izveidota Speciālo krājumu nodaļa. Nodaļas nosaukumu atstājam konspektīvu, jo tā ir LU bibliotēkas iekšēja struktūra."

Bet – kas notiks ar Misiņa bibliotēkas zīmolu? "Tiesa, būtu varēts tajā atveidot krājumu zīmolus, bet abi ir svarīgi un unikāli, turklāt tā nosaukumu padarītu ļoti garu, tāpēc palikām pie praktiskāka varianta," saka G. Kitenbergs.

Literārs haoss?

Ari pats 6. maija komentāra autors Jānis Blahins spriež, ka "gan dokumenta parakstītājs, gan bibliotēka pati tagad atzīst, ka dokuments slikti izskatījies, bet satraukumam neesot pamata. Ceru, ka tiecēt tam var".

Līdzīgi "Kultūrzīmēm" piekrit arī līdzsineja Misiņa bibliotēkas vadītāja Gunta Jaunmuktāne: "Misiņa bibliotēkas krājums saglabāsies un turpinās papildināties tāpat kā līdz šim, arī kopkatalogā saglabāsies norāde – Misiņa bibliotēka. Protams, ir bezgala skumji, ka ar savu vairāk nekā 1,5 miljoni lielo grāmatu un periodikas krājumu un ļoti bagātīgo rokrakstu krājumu vairs nebūsim kā atsevišķa nodaļa."

Nepazaudēt Misiņa vārdu

Pirms simt gadiem žurnāls "Domas" rakstīja, ka, nododams savu grāmatu krātuvi Rīgas pilsētai, lai no tās "radītu publisku nacionālu bibliotēku zinātniskiem nolūkiem", Jānis Misiņš ar to "simbolizējis visu savu mūža darbu: tas viss ir bijis ziedots vispārības lietai".

2025. gadā "Kultūrzīmju" apjautātie kultūras darbinieki visi kā viens atzīst – neesam pret pārmaiņām, tomēr būtu ļoti būtiski nepazaudēt Misiņa vārdu.

Literārzinātniece, valodniece, publiciste, rakstniece, politiķe Janīna Kursīte saka: "Misiņa bibliotēka ir kā Baha mūzika, kas veldzē gan dvēseli, gan sirdi, gan garu. Dod, Dievs, Misiņiem vēl vismaz 100 gadus turēties pretī asiem vējiem un būt tai oazei, kur patverties – pie grāmatām, rokrakstiem, pie gaišiem cilvēkiem. Misiņa bibliotēka ir visas Latvijas garīgā vērtība. Tai bus būt!"

Bet rakstniece, tulkotāja un publiciste, kultūras žurnāla "Domuzīme" galvenā redaktore Rudīte Kalpiņa situāciju vērtē tā: "Vai tiešām būtu tik grūti plānošanas procesā jau iepriekš izdomāt, kā pienācīgi saglabāt Jāņa Misiņa vārdu un krājumu vienā veselumā? Zīmolvēdībā piemēru daudz! Piemēram – kā vēreja saglabāt Jāņa Rozentāla Mākslas skolas vārdu brīdī, kad četras skolas ar īpašiem nosaukumiem apvienoja vienā Nacionālo mākslu vidusskolu. Nākotnes nodomi – kā vienmēr augsti un, galvenais, ambiciozi."

Uldis Zariņš informē, ka rit, 22. maijā, plānota paplašināta bibliotēkas padomes sēde, tajā "arī apspriedisim rīcības nepieciešamību un variantus".

Misiņa bibliotēkas vēstures lappuses

Jau 23. reizi Talsos atzīmēti Lielie lasīšanas svētki

Bērni tika aicināti palīdzēt Sabiles bibliotēkas klauniņiem atšķetināt veļas dienas laikā centrifūgā sajaukušos burtus un atminēt vecuma kategorijā «9+» uzvarējušās grāmatas nosaukumu.

Edgara Lāča foto

Marta Dūce

Lai gan pagājušās nedēļas piektdiena bija lietaina un drūma, siltu un saulainu atmosfēru Talsu sporta nama zālē radīja mazi un lieli novada bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas dalībnieki, kuri sanāca kopā, lai nosvinētu Lielos lasīšanas svētkus, kas šogad Talsos notika jau 23. reizi.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024» ietvaros dažāda vecuma lasītāji iepazīstās un vērtē iepriekšējā gadā izdotu literatūru. Katrā vecuma grupā godināt lasītāju atzinību guvušās grāmatas un to autorus ar kādu mīklu vai uzdevumu ieradās dažādas novada bibliotēkas. Sanākušos ar dziesmām iepriecināja novadnieks mūziķis Edvards Strazdiņš, savukārt pārsteidza un noticēt brīnumiem mudināja iluzionists Valdemārs.

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 20.05.2025

Skalās lasīšanas sacensības čempione — Rēzija Borge

Solvita Lībere: "Bijām patiesi lepmi uzņemt pie sevis 12 skaļos lasītājus no piecām novada skolām."

Jau astoto gadu Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku aicināja

5. klases skolēnus iesaistīties Nacionālās skalās lasīšanas sacensībā. Gulbenes bērnu bibliotēkas vadītāja Solvita Lībere "Dzirkstelei" stāsta, ka visus gadus Gulbenes novada skolēni ir bijuši gana aktīvi skalē lasītāji un iesaistījušies skalās lasīšanas aktivitātēs.

Veicina lasītpraksi

"Sacensības mērķis ir pilnveidot bērnu prasmes izvēlēties piemērotu, interesantu literatūru, sekmēt interesi par lasīšanu un grāmatām, saliedēt bērnus kopīgām lasīšanas aktivitātēm, kā arī veicināt lasītpraksi. Sacensības sākumā notiek klases, tad skolā un tikai tad notiek reģionālais fināls, kurā tiek izvēlēts pats labākais lasītājs. Labākais mūsējais skalās lasītājs šogad jau otro gadu dosies uz starptautiskā, kas šajā gadā notiks Česīs," stāsta S.Lībere. Kā katru gadu Rīgā, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē, notiks Nacionālās skalās lasīšanas sacensības fināls, kurā piedalīsies 18 labākie skalē lasītāji no visas Latvijas. Nopietnas žūrijas un savu atbalstītāju priekšā tiks lasīta sava mīļākā grāmata.

"Gulbenes novads ir patiesi gandarīts, jo 2020. gadā par uzvarētāju

kļuva gulbeniete Annija Iljenko. Šajā gadā Gulbenes novada reģionālais fināls notika 14. maijā. Bijām patiesi lepmi uzņemt pie sevis 12 skaļos lasītājus no piecām novada skolām – Gulbenes novada vidusskolas, Līzuma, Lejasciema, Tīrzas un Stāķu pamatskolas. Lasītājus vērtēja kompetenta žūrija, kura atzina, ka šoreiz nebija šaubu par pirmo vietu, taču otro un trešo vietu šķīra vien trīs punkti," stāsta S.Lībere.

Lasīšana noritēja spraigi un interesanti

Par labāko skaļo lasītāju tika atzīta Rēzija Borge no Gulbenes novada vidusskolas 5.1 klases. Otrajā vietā ierindojās Sabīne Pērkone no Lejasciema pamatskolas 5. klases. Godpilnajā trešajā vietā tika sveikta Gulbenes novada vidusskolas 5. u klases skolniece Māris Feldentāls. "Visi 12 skolēni bija nopietni gatavojušies sacensībai, bija izvēlēti vecumam atbilstošas, aizraujošas grāmatas, lasīšana noritēja spraigi un interesanti! Laikā, kamēr žūrija apspriedās, skolēnus muzikāli izklaidēja Daina Rēdere un Anda Pērkone. Paldies par muzikālajām improvizācijām un dziesmām! Šajā gadā vispirms Rēzija kopā ar savu klasi un skolotāju Ramonu Ruņģi-Keišu dosies uz Česīm, un ceļam Rēziju redzēt arī Nacionālajā finālā Rīgā 11. oktobrī. Ipašs pal-

PAR LABĀKO SKAĻO LASĪTĀJU atzīta Rēzija Borge. Otrajā vietā - Sabīne Pērkone un godpilnajā trešajā vietā — Māris Feldentāls.

FOTO: "FACEBOOK.COM"/GULBENES NOVADA BIBLIOTĒKA

dies katrai skolotājai, kura gatavoja skolēnus šai sacensībai: Līzumā – Naurim Jurim Barinam, Lejasciemā – Agijai Glāzniecei, Stāķos – Sanitai Dreimanei, Tīrzā – Aelītai Priedei, Gulbenē – Ramonai Ruņģi-Keišai un Santai Masingai! Ipašs paldies Gulbenes grāmatnīcām "Globuss" un "Zvaigzne ABC",

sevišķi Ilonai Pastarei un Baibai Supei, par atbalstu dāvanu sarūpēšanā skolotājiem!" uzsver S.Lībere. Nacionālo skalās lasīšanas sacensību norisi atbalsta Valsts kultūrkapitāla fonds, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padome, vietējās bibliotēkas, skolas un grāmat-

nīcas. Valsts finalistiem dānu dāvanu karšu skaitu nodrošina SIA "Jānis Roze" un apgāds "Zvaigzne ABC". Palīgu rindās ir arī Latvijas pašvaldības, skolotāji, bibliotekāri – reģionālo sacensību kuratori un bērnu vecāki.

— Inita Savicka

Avots: Dzirkstele

Datums: 20.05.2025

Piedalīsies bibliotekāru kongresā

20. maijā Balvu kultūras un atpūtas centrā norisināsies Latvijas pagastu bibliotekāru 7. kongress "Pagasta bibliotēka un kopiena: demokrātijai, ilgtspējai un saliedētībai" ar mērķi iedvesmot pagastu bibliotekārus būt radošiem un aktīviem kopienas līderiem, stiprinot saikni ar iedzīvotājiem, veidojot bibliotēkas kā demokrātijas, ilgtspējas un saliedētības centrus un vairojot bibliotekāru kā profesionāļu novērtējumu sabiedrībā.

Kongresā piedalīsies arī Alūksnes novada bibliotēku darbinieki, uzstāsies Viktorija Avota, Alūksnes novada pašvaldības Centrālās administrācijas Kancelejas vadītāja, lai klātesošos iepazīstinātu ar Alūksnes novada pieredzi - "Daudzfunkcionāla pagasta bibliotēka - kopienas iedzīvotāju atbalsta punkts".

Avots: Alūksnes un Malienas Ziņas

Datums: 20.05.2025

Vecpiebalgas bibliotēka citā vietā

♦ Vecpiebaldzēnu vērtējums – gaišas, praktiskas un mūsdienīgas telpas, uz kurām lasītāji nāks ne tikai pēc grāmatām vai palasīt periodiku, bet arī uz pasākumiem.

Foto: NO ĀLBUMA

SARMĪTE FELDMANE

Vecpiebalgas pagasta bibliotēka nosvinējusi jurgus, un tagad lasītājiem jāmēro ceļš uz pagastmāju.

"**B**ibliotēkai Vecpiebalgā šī ir septītā mājvieta. Pirmoreiz to atvēra draudzes skolā, tad pārcēlās uz biedrības namu, tagadējo kultūras namu, pēc tam vecpiebaldzēni pēc grāmatām devās uz "Meirēniem", tad tā atkal pārcēlās uz kultūras namu, drīz uz "Gaitniekiem" turpat blakus un

pēdējos gados darbojās bērnu-dārza ēkā," pastāsta bibliotekāre Dzidra Ješkina un uzsver, ka grāmatu krātuve tāpat kā līdz šim ir pagasta centrā.

Pašvaldības telpu pārbūvi bibliotēkas vajadzībām Vecpiebalgas apvienības pārvalde veica saviem spēkiem, atsevišķiem darbiem izmantojot ārpakalpojumus. "Pagastmājā pašvaldības darbiniekiem ir četri kabineti, kā arī te ir vienotais valsts pašvaldības klientu apkalpošanas centrs, pārējā ēkas daļa ir bibliotēkai. Iedzīvotāji vienuviet var saņemt gan bibliotēkas, gan pašvaldības pakalpojumus. Bibliotēkai ir īpaši veidots interjers, tā ir mūsdienīga," norāda Vecpiebalgas apvienības pārvaldes vadītāja Lelde

Burdaja. Telpu pārbūve un iekārtošana, ugunsdrošības sakārtošana, jaunu mēbeļu un plauktu iegāde izmaksājusi ap 30 tūkstošiem eiro. Jaunajās telpās noder arī jau gadiem izmantotie plaukti.

Bibliotēkas rīcībā ir arī bijušā pagastmājas zāle, kas kalpo gan kā lasītava, gan izstādēm. Patlaban te apskatāma izstāde "Inga, Vecpiebalgas zēns. Atkal mājās", veltījums grafiķa, gleznotāja, grāmatu un periodisko izdevumu ilustratora, novadnieka Induļa Zvagūža daiļradei. Tās idejas autore ir mākslinieka meita, vecpiebaldzēniete Ilze Zvagūze-Parsons. Izstāde jau bijusi Cēsīs, Madonā un Talsos.

"Ilze ir bibliotēkas lasītāja, un

sarunās par tēvu Induli Zvagūzi, kura saknes ir Vecpiebalgā, bija skaidrs, ka par viņu, viņa paveikto grāmatniecībā ir jāatgādina un jāstāsta. Viņš taču ir ilustrators daudzām lasītāju iecienītām grāmatām," saka Dz. Ješkina. Izstādes atklāšanā par mākslinieku stāstīja mākslas vēsturniece Ingrida Burāne.

Atklāšanas reizē bija atbraukušas arī kaimiņu – Jaunpiebalgas, Taurenas, Dzērbenes, Inešu - bibliotēku bibliotekāres un Cēsu Centrālās bibliotēkas vadība. Kolēģu vērtējums – gaišas, praktiskas un mūsdienīgas telpas, uz kurām lasītāji nāks ne tikai pēc grāmatām vai palasīt periodiku, bet arī uz pasākumiem. Bibliotēkas interjeru vei-

dojis un izstādi iekārtojis Dainis Andersons.

"Ir prieks, ka lasītājiem patīk jaunās telpas. Ne viens vien atnāk apskatīties un atzīst, ka nāks uz pasākumiem, un arī noskata kādu grāmatu. Rudenī būs arī dažādi sarīkojumi, izstādes, tikšanās ar rakstniekiem un dzejniekiem, nodarbības," pastāsta bibliotekāre Dz. Ješkina.

Bibliotēkas bijušās telpas tagad nodotas skolas rīcībā. "Tā kā sāksies skolas ēkas pārbūve, skolai tās ir nepieciešamas. Pēc tam tās izmantos bērnu dārzs. Ir idejas, kas tajās notiks," teic L. Burdaja. □

Avots: Druva

Datums: 23.05.2025

Grāmatas audioformātā un palielinātā drukā

Sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku Baložu bibliotēkā ir pieejams jauns pakalpojums – grāmatas audioformātā un palielinātajā drukā.

Šobrīd piedāvājumā ir divdesmit četras audiogrāmatas CD formātā un sešas grāmatas palielinātajā drukā.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas izdevumus var izmantot tie, kas atbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem:

- neredzīgs cilvēks;
- cilvēks ar redzes traucējumiem, kuru dēļ viņš nespēj lasīt rakstu darbus parastajā drukā, kā to var cilvēks bez šādiem traucējumiem (piemēram, seniori);
- cilvēks ar uztveres traucējumiem vai ar citām lasīšanas grūtībām, kuru dēļ viņš nespēj lasīt rakstu darbus līdzvērtīgi cilvēkam bez šādiem traucējumiem (cilvēki

ar disleksiju u. c.);

- cilvēks, kurš fizisku traucējumu dēļ nespēj noturēt grāmatu, rīkoties ar to, fokusēt skatienu vai kustināt acis tādā mērā, kādas parasti būtu nepieciešams lasīšanai.

Atgādinām, ka ikviens var brīvi klausīties klasiku darbus internetā – neredzigobiblioteka.lv/audiogramatas.

Lai uzzinātu vairāk par iespējām izmantot pielāgoto literatūru, aicinām iedzīvotājus sazināties ar Baložu bibliotēkas darbiniekiem, zvanot uz tālruna numuru 27868716 vai rakstot e-pasta adresi balozu-bibl@kekava.lv.

Baložu bibliotēka

Avots: Ķekavas Novads

Datums: 13.05.2025

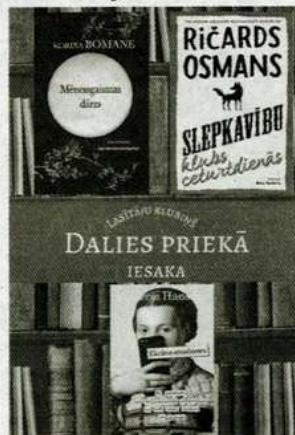
Lasītāju klubiņa tikšanās maijā

LIENE KAINAIZE,
Ciemupes bibliotēkas
vadītāja

Maija sākumā lasītāju klubiņš «Dalies priekā» Ciemupes bibliotēkā tikās pēdējo reizi pirms pārtraukuma vasarā. Nākamā tikšanās būs 8. septembrī, kurā runāsim par lasīto vasarā, iekļaujoties kopējā tēmā – latviešu trimdas literatūra. Ikviens ir aicināts pievienoties.

Rinalda atzina, ka aprīlis nav bijis lasīšanas mēnesis, bet gan rakstīšanas. Darba dēļ viņa devās izbraucienā uz Melnkalni un Ludzu, kur tapa ideja iekārtot kladi, kur pierakstīt dienas iespaidus un ielīmēt biļetes, kartes un citus sīkumus, kas atgādinās par piedzīvoto ceļojumā. Nolasīja vienas dienas piedzīvojumus Melnkalnē.

Gandrīz katra no dalībniecēm kādā dzīves brīdī ir rakstījusi dienasgrāmatu. Vairāk tas bija aktuāls pusaudžu gados, kad gribējās kādam uzticēt noslēpumus. Cita sāka rakstīt, kad sākās karš. Kāda joprojām raksta dienasgrāmatu, kad ir lieli dzīves notikumi vai pārdzīvojumi. Lienei ar Megiju pirmā dienasgrāmata bija aizslēdzama ar atslēdziņu. Ir arī mēģinātas dienasgrāmatas, kur jau priekšā ir dots jautājums vai tēma, par ko runāt, katra lappuse viena diena, bet šāda veida kla-

des bieži vien aizmirstas aizpildīt un stāvēt uz naktsskapiša ilgu laiku neatvērtas.

Māru patikami pārsteidza bibliotēkā paņemtā Korinas Bomanes grāmata «Mēnessgaismas dārzs». Īpaši priecēja tas, ka lasīja to pirmā, jo grāmata nebija nosmērēta. Diemžēl joprojām bibliotēkā mēdz nodot grāmatas, kas smaržo pēc dūmiem, piebīrušas ar saulespuķu sēklām vai ar pleķi no šokolādes vai taukainiem pirkstiem. Šis ir draudzīgs atgādinājums visiem, kas lasa bibliotēkā ņemtās grāmatas, atcerieties nomazgāt rokas un neēst lasīšanas laikā.

Antikvāru priekšmetu veikala īpašnieci kāds svešinieks atdod neparastu vijoli ar iededzinātu

rozes simbolu. Viņa sāk izmeklēšanu, lai uzzinātu kaut ko vairāk par vijoles vēsturi un tās saistību ar pašas dzīvi.

Rasma iesaka Andersa Hansena «Ekrāna smadzenes». Kā smadzenes, kas nav sinhronizētas ar savu laiku, var radīt stresu, trauksmi un depresiju». Īpaši iesaka vecākiem ar bērniem, lai saprastu, kādu ietekmi atstāj uz jauno paaudzi, kuri ir atkarīgi no ekrāniem. Grāmatā iekļauti vērtīgi padomi digitālajam laikmetam.

Megija izlasīja šādas bibliotēkas grāmatas: Viktorijas Hanišovas «Sēņotāju», Džakomo Macariola «Mans brālis ķer dinosaurus» un Ričarda Osmana «Slepkaivis klubs ceturtdienās». Par pēdējo pastāstīja sīkāk. Uzrunāja rakstības stils. Seniori nedzīvo pansionātā, bet ciematā, kur ir viss: veikals, sporta zāle, parks un satikšanās centrs. Tajā ir ne tikai grāmatu klubiņš, rokdarbu un dziedāšanas, bet arī ceturtdienās tiekas tie, kam interesē šķetināt slepkavības lietas, kuras policija nav spējusi atklāt. Seniori ir laimīgi, kad viņu ciematā notiek slepkavība, tad ķeras pie tās atrisināšanas. Policija nav apmierināta ar jaukšanos viņu darbā, bet atzīst, ka bez senioru palīdzības nebūtu lietu atrisinājuši.

Baudiet vasaru un labas grāmatas! ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 23.05.2025

Senioru skola svin savu pirmo izlaidumu

Uz pirmās sezonas pēdējo tikšanos Limbažu novada Galvenajā bibliotēkā (LNGB) sanāca 27 Senioru skolas entuziasti. Tā bija īpaša diena – svētki par veiksmīgi aizvadītu mācību gadu deviņu nodarbību garumā. Klātesošie pozitīvi novērtēja LNGB un novada Izglītības pārvaldes kopdarbu, atzīstot, ka paveiktas nesīs vērtīgas zināšanas, dzīvesprāvi, kopābūšanas prieku, kā arī jaunas draudzības.

Katra nodarbība sastāvēja no informatīvās sadaļas un praktiskas aktivitātes, ko pirmajā tikšanās reizē izvirzīja paši dalībnieki. Ar dizaina domāšanas palīdzību tās viņi atspoguļoja uz krāsainām lapiņām. Ņemot to vērā, nākamajā tikšanās reizē oktobrī LNGB viesojās SIA *Limbažu slimnīca* valdes locekle Liene Česle, lai runātu par veselīgu uzturu, kā arī fizioterapeite Ilze Rudzīte, kura sniedza ieteikumus ikdienas dzīves kvalitātes uzlabošanai. Patriotiskās noskaņās aizritēja saruna par senioru iespējām mūsupusē ar novada pašvaldības priekšsēdētāja vietnieku Rūdolfu Pelēko, kam sekoja radoša darbošanās ar mākslas terapii un psiholoģi Ilzi Līsmāni. Gada nogalē psiholoģe Līgita Dreimane vēstīja par emociju pasauli, bet Kristīne Auziņa vadīja gardu piparkūku kārtojuma pagatavošanas meistarklasi.

Jaunā gada sākumā Maija Andersone, novada Izglītības pārvaldes metodiķe mūžizglītības un tehnoloģiju jautājumos, kura veicinājusi Senioru skolas norisi un attīstību, stāstīja par drošību internetā. Pieminot 1991. gada barikādes, par mūsdienās aktuālo norisinājās diskusija ar Zemessardzes kapteini Daini Siliņu. Mīlestības mēnesī personības izaugsmes trenere Austra Gaigala rosināja pievērsties pašmīlestībai, bet vēlāk kopīgi izkustēties varēja ar biodeju skolotāju Anitu Čapkovsku. Martā dalībnieki iepazīna dažādu tautu tējas lietošanas tradīcijas un to dziednieciskās īpašības kopā ar Limbažu vidusskolas audzēkni un skolēnu mācību uzņēmuma *Tim'o'Tea* dibinātāju Timoteju Reiznieku. Tāpat bija iespēja izgatavot savu amuletu un uz klausīt zāļu sievas Ināras Brikmanes pieredzi. Gaidot Lieldienas, mācītājs Kārlis Rozentāls vēstīja par dabas mošanos un jauna cikla sākumu, iezīmējot gaismas un dzīvības atgriešanos, bet kopā ar Ilzi Zaķi no radošās studijas *Radīt skaisto!* darināti svētku dekori.

Senioru kvēlākā vēlme šajā mācību gadā bija iemācīties prasmīgāk rīkoties ar viedierīcēm, īpaši datoru un telefonu, apgūt informācijas meklēšanu un analizē-

Senioru skolas dalībniiece Diāna Petrikova paspiež roku prezidenta atveidotājai Džūlijai Sņikerei (no labās). Procesu vērō aktivitātes vadītāja Andra Luste un klātesošie

šanu, saziņu ar tuviniekiem vai vienkārši uzņemt fotogrāfijas. Tam noderēja novada pašvaldības un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas organizētās bezmaksas nodarbības, kurās piedalījies no 16 gadu vecuma aicināts ikviens, lai uzlabotu savas digitālās iemaņas. Apmācība tiek piedāvāta trīs līmeņos – iesācējiem un tiem, kuri jau prot darboties ar dažādiem digitālajiem rīkiem, bet vēlas papildināt savas zināšanas. Mācības nesen sāktas Limbažu vidusskolā un LNGB, kur tās vada Džūlija Sņikere. Līdz nākamā gada martam nodarbības plānots aizvadīt visā novadā, kopumā apmācot 609 iedzīvotājus. Pieteikšanās un plašāka informācija pieejama vietnē *stars.gov.lv* vai sazinoties ar projekta koordinatori M. Andersoni.

Mācību gada noslēguma pasākumā Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas students un staicelietis Regnārs Nerips sanākušajiem veltīja Māra Čaklā dzejoli *Pulksteņi* un muzikālu sveicienu, spēlējot akordeonu un dziedot. Savukārt pasākumu producē Andra Luste vadīja meistarklasi *Es esmu personība*, daloties savā pieredzē par pārvarētām bailēm un ceļu uz izaugsmi, iedvesmojot sasniegt savus sapņus. Viņa aicināja iztēloties un drosmīgākajiem arī parādīt, kā katrs dotos pie prezidenta (viņa tēlā iejutās Dž. Sņikere) un ko viņam sacītu. Kāds to darīja ar no-

pietnu sejas izteiksmi, cits ar smaidu, bet visi lepnī izslēdza muguru un centās parādīt sevi no vislabākās puses.

Kā jau izlaidumā, skolēni par aizrautīgu mācīšanos tika godināti ar skolasbiedru ovācijām un pateicības rakstu. Lai to saņemtu, ikvienam bija jāiet pa sarkano paklāju un jāsapūtas kā īstai zvaigznei. LNGB vadītāja Elīna Lilenblate-Kleina priecējās par dalībnieku izteikto novērtējumu, kas atspoguļojas ne vien regulārā apmeklējumā, bet arī atzinīgos un sirsnīgos vārdos par pieredzēto. M. Andersone atzina: – *Diena, kad ielānāta Senioru skolas nodarbība, vienmēr ir izdevusies un enerģijas pārpilna. Svinības noslēdzās ar kopīgu sadziedāšanos R. Neripa vadībā.*

Deviņos mēnešos neapšaubāmi paveikts daudz, bet vēl nepiepildītās dalībnieku vēlmes – pirmās palīdzības pamatus, padomus, kā komunicēt ar jaunākām paaudzēm, mākslīgā intelekta apguvi, informāciju par modes un skaistumkopšanas tendencēm, kristāliem un akmeņiem – plānots iekļaut nākamajā mācību gada programmā. Iespējams, tiks organizētas mācības veiksmīgi uzņēmējdarbības uzsākšanai, lai gribētāji ar saviem garadarbiem un pakalpojumiem veicinātu iekļaušanas sabiedrībā un apkārtnē labsajūtu.

Fanijas ROMEIKO

teksts un foto

Avots: Auseklis

Datums: 23.05.2025

Kopā ar Jēkabpils ukraiņu biedrību «Javir» svin Višvankas dienu

15. maijā Jēkabpils novada Galvenā bibliotēka sadarbībā ar Jēkabpils ukraiņu biedrību «Javir» rīkoja pasākumu par godu Pasaules Višvankas dienai. Pasākuma laikā notika arī pīto un pērlītēm rotāto rokassprādžu darināšanas darbnīca.

ILZE BIČEVSKA

Višvankas dienu Ukrainā un tagad arī visā pasaulē ik gadu atzīmē maija trešajā ceturtdienā. Šogad – 15. maijā. Izšūtais krekls višvanka ir Ukrainas nacionālās identitātes, vienotības un bagātā kultūras mantojuma simbols. Laikā, kad Ukrainā notiek agresorvalsts Krievijas izraisītais karš, višvankai ir īpaša nozīme. Tā tautas apziņā vairs nav tikai apgērbs, tai ir arī talismāna loma.

15. maijā Jēkabpils novada Galvenā bibliotēka (JNGB) sadarbībā ar Jēkabpils ukraiņu biedrību «Javir» rīkoja pasākumu par godu Pasaules Višvankas dienai un arī Mātes un Ģimenes dienai, ko arī Ukrainā svin pavasarī. Pasākuma nosaukums – «Mātes višvanka». Notikums sākās ar radošo darbnīcu, uz kuru sanākušās sievietes un meitenes mācījās taisīt rokassprādzes no diegiem un krāsainām pērlītēm. Šo darbnīcu vadīja Gaļina Dilāne. Višvankas dienas apmeklētāji varēja arī priecēt acis, aplūkojot nelielu šo izšūto kreklu un rušņiku – ukraiņu nacio-

nālojos rakstos izšūto dvieļu – izstādi. Pasākuma gaitu kuplināja arī biedrības ansamblis, tajā skaitā «Javir» jaunākās paaudzes – bērnu – izpildītās dziesmas. Un, protams, visas dziedātājas bija saposušās ukraiņu nacionālajos tautastērpos un višvankās.

Biedrības «Javir» pārstāve **Valentīna ZARŅICKA** isi pastāstīja par ukraiņu tautiskā krekla – višvankas – tradīciju, rakstu nozīmi, tajos atšķirīgo atbilstoši konkrētajam valsts reģionam, kas nolasāms ornamentos un krāsu gammā. Arī par višvankās sastopamajiem latviešu tautiskajiem rakstiem līdz-

gajiem ornamentiem, par višvankas izšūšanas nosacījumiem, piemēram, to, ka krekls tiek šūts tikai no dabiska materiāla – lina vai kokvilnas, kas nodrošina tā ilgo kalpošanu. Svarīgs nosacījums – višvankai jābūt ērtai valkāšanā. Višvankas tradīcija Ukrainā sākusies ap 16. gadsimtu. Savukārt **Gaļina DILĀNE** isi pastāstīja par diegu un pērlīšu rokassprādžu tradīciju, kas arī ir gana sens rokdarbu veids Ukrainā. Savukārt viņa pati šīs prasmes apguvusi pēc aiziešanas pensijā.

Valentīna Zarņicka uzsvēra, ka īpašs prieks par jaunajiem, par trešo, pat jau ceturto biedrības dalībnieku paaudzi, pamatskolas vecuma meitenēm, kuras aktīvi iesaistījušās biedrības dzīvē, iemācījušās gan dziesmas, gan labā limenī apguvušās ukraiņu valodu, kas visām ne tuvu nav dzimtā.

– Paldies bērnu vecā-

kiem, jo viņu atbalsts un pamudinājums piedalīties biedrības aktivitātēs ir visa pamats. Ja nebūtu vecāku iniciatīvas, bērni uz biedrības pasākumiem nenāktu, – sacīja V. Zarņicka.

Kopā ar «Javir» ansambli pieaugušajām dziedātājām šajā dienā uzstājās skolnieces Milana Blažuka, Ieva Artemjeva, Dārta Cankale un Darja Boiko. Meitenes pastāstīja, cik ilgi kura darbojas biedrības sastāvā: kura tikai trīs mēnešus, kura – pusgadu, bet kura – jau kopš trīs gadu vecuma. Dziesmas meitenes apguvušas ātri, mācoties pēc dzirdes, bet vārdus – lasot, uzrakstītus ar latīņu burtiem. Valentīna slavē meiteņu izrunu, kas esot «гарно» (laba). Meitenes ar prieku izrādīja savus krāšņos tērpus: brunčus, vainagus, koši sarkanos zābaciņus. Savukārt Valentīna Zarņicka pastāstīja, ka višvankas, ar ko šodien sapucētas meit-

enes, nav pirktas veikalā, bet krekli nākuši no viņas ģimenes krājumiem, un tiem jau ir vismaz divdesmit gadu. Savulaik višvankas darinātas viņas meitai.

Pasākuma laikā izska-

Uzstājas ukraiņu biedrības «Javir» jaunā paaudze.

D. GAGUNOVA foto

nēja dziesmas par višvanku, par māti un mīlestību, kā arī dzeja: «Пройдуть століття, а ми будем жити! У маминих

святкових рушниках/Червоним маком у спекотнім літі/Пахучим ябком на старих гілках». Šīs dzejnieces Ludmilas Galinskas vārsmas teic, ka arī pēc simtiem gadu būs Ukrainas tauta, jo tā dzīvos mātes izšūtajos svētku dvieļos, košajos rakstos kā sarkana magone karstā vasaras dienā, kā sulīgs ābols vecās ābeles zaros. ●

Pasākuma noslēgumā – draudzīga kopbilde.

JNGB arhīva foto

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 23.05.2025

Unikālas liecības par vietējās kopienas vēsturi

10. maijā, kad vārdadienu svin Maijas, Klintaines pagasta bibliotēkā atklāja izstādi dzīvesstāstu par klintainieti Maiju Daini (dzim. Pupīņu). Maijas dzimtas saknes no tēva Viļa puses ir Stukmaņu pagastā, savukārt mammas Minnas Paulīnes (dzim. Sparinska) no Sunākstes.

ALITA KLUŠA,
KLINTAINES PAGASTA BIBLIOTĒKAS
VADĪTĀJA

Maija ir viena no tām pagasta iedzīvotājām, kas nelielu dzīves sprīdi nebija klintainiete. Latvijai atgūstot neatkarību, Maija atguva tēva zemi, kas viņam bija piešķirta par piedalīšanos Latvijas atbrīvošanas karā, un viņa atgriezās dzimtajā pagastā.

Kāpēc dzīvesstāsts par Maiju? Kopš 2013. gada Klintaines pagasta bibliotēka vāc un saglabā pagasta iedzīvotāju dzīvesstāstus, kuru dzimtu saknes ir Klintaines (agrāk Stukmaņu) pagasts. Šobrīd ir apkopoti 33 dzīvesstāsti.

2025. gada 6. martā Maija svinēja savas dzīves 85 gadu jubileju, viņu sumināt bija ieradusies arī Klintaines bibliotēkas vadītāja Alita un laba draudzene Mirdza. Sumināšanas dienā jubilāri intervēja un pierakstīja viņas dzīvesstāstu. Paldies Maijai un viņas meitai Baibai par uzticēto dzimtas stāstu!

Līdz šī gada 12. maijam bibliotēkā bija aplūkojama Evitas Gūtmanes

KLINTAINES BIBLIOTĒKĀ skatāma klintainietei Maijai Dainei (pirmajā rindā no labās) veltīta izstāde — dzīvesstāsts. Foto no bibliotēkas

māla gleznu izstāde "Ietērp savu tautasdziesmu siltā, baltā villainē...". Pieņem, ka tas bija tautasdziesmas spēks, kad tieši 10. maijā Evita varēja kuplēt Maijas dzīvesstāsta atklāšanas pasākumu un savas izstādes noslēgumu. Katram latvietim tautasdziesma ir tuva, arī Evitai tautasdziesma bijusi vienmēr tuva, viņa saka — katrā tautasdziesmā ir paslēpta dzīves gudrība, spēks, par kuru mēs pat reizēm neaizdomājamies.

Viņa savas pārdomas un dzīves redzējumu ar tautasdziesmu palīdzību atspoguļojusi māla glezniņās un dzejā. Tikšanās reizē autore citēja dzeju no savas jaunākās grāmatiņas "Caur vārdu plāvām ejot".

Maijā svinam Ģimenes dienu. Ģimene ir vērtība, tā dod iespēju sadzīvot zem viena jumta dažādu paaudžu cilvēkiem, pārmantot tradīcijas, saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu.

Paldies ikvienai klintainietim par izstāstīto dzīvesstāstu! Mūsu kopīgi radītie dzimtu stāsti ir iedvesmojuši pašus jubilārus un viņu piederīgos. Katrs no tiem ir atklājis kāda cilvēka dzīvesspēku, piešķirot šim laikam raksturīgus vietējās kopienas vaibstus, kas veido unikālas liecības par vietējās kopienas vēsturi.

Mūsu senču dievestībai Dievturībai, kuras svētie raksti ir tautasdziesma, šogad svinam 100. Lai top! ♦

Avots: Staburags

Datums: 20.05.2025

«Man ir dziļākā pārlicība, ka dabā katrai slimībai pretī ir augs, kas dziedē»

Ar pieredzi un padomiem ārstniecības augu lietošanā un veselības uzturēšanā dalās herbāliste Melita Svilpe

INESE ZONE

Zāļu tēju lietošana latviešiem ir ierasta lieta. Daudzi arī paši vāc ārstniecības augus un ne tikai kaltē tos tējai, bet arī fermentē, gatavo uzlējumus. Zināšanas par augiem un to iedarbību uz mūsu organismu var gūt grāmatās, internetā vai, iepazīstot to cilvēku zināšanas, kuri ārstniecības augu vākšanu un izmantošanu balsta gan zinātnes atzinumos par augu sastāvu un īpašībām, gan paaudžu mantojumā. Šāda iespēja interesentiem bija, Jēkabpils pilsētas bibliotēkas Izstāžu un tīkšanās zālē tiekoties ar herbālisti un zāļu sievu Melitu SVILPE, kura dabas dāsnās dāvanas pārvērš dažādās tinktūrās un ziedēs un var sniegt arī dažu labu padomu, kā saglabāt veselību, mieru un harmoniju mūsu trauksmainajā dzīves ritmā.

Labas veselības pamats ir profilakse

M. Svilpe ir bioloģijas skolotāja, kuras sirds pieder augu valstij. Viņa mācījusies arī Kosmofizijas institūta Dziedniecības fakultātē un herbālistikas skolā. Herbālistika ir mācība par augiem: kā katru augu vākt, kādās devās pielietot, cik ilgi utt.

— Ļoti daudzi no mums par galveno dzīvē uzskata mīlestību. Daudzi cenšas kāpt pa karjeras kāpnēm, daudzi cenšas gādāt par finansiālo pamatu. Bet atcerēsimies, ka nekas no tā nebūtu iespējams, ja nebūtu veselības. Veselība ir kā diegs, uz kura kā krellis uzvērts viss, ko mīnēju iepriekš, jo bez labas veselības tas nebūtu iespējams. Bet pamatā visam ir psihosomatika jeb, vienkārši runājot, visas slimības sākas galvā. Savukārt Sokrāts ir teicis: «Ja kāds meklē veselību, tad jāpauzē, vai viņš ir gatavs šķirties no visiem savas slimības iemesliem. Tikai tad tu vari viņam palīdzēt.» Un, ja man kāds jautā par savām veselības problēmām, es vienmēr viņam pajautāju, kādu darbu viņš strādā, kādas ir viņa problēmas. Jo viss jau notiek uz nervu pamata. Es neesmu psihologs, bet tomēr meklējam šo pirmcēloni: vai tās būtu nesaskaņas ģimenē vai citas lietas. Un tad cilvēkam pašam ir jāmeģina atrisināt šo pamatproblēmu. Lai tā veselība būtu laba, pats pamats ir profilakse, — ir pārliecināta Melita Svilpe. Viņa stāsta, ka pati katru rītu sāk, tukšā dūšā izdzerot lielu — aptuveni 300 mililitru krūzi — ar siltu ūdeni. Siltu, nevis istabas temperatūras.

— Man ir tējkanna ar regulējamu temperatūru. Es uzlietu 50 grādus un šādu ūdeni lēniem malciņiem izdzeru. Ko tas nozīmē? Kuņģim pa vidu ir tāda kā renīte. Pa to tīrais

ūdens aiziet līdz tievajām zarnām, kur mums notiek viss metabolisms, visa vielmaiņa un no uzņemtas pārtikas uzsūcas visi mikroelementi un vitamīni, kas mūsu ķermenim ir nepieciešami. Ja mēs dzeram aukstu ūdeni, tad nabaga kuņģim tas ir jāuzsilda līdz 36,6 grādiem. Tāpēc ļoti vērtīgs ir šis siltais ūdens. Man parasti vaicā: bet ja es tur pielikšu medu vai citronu? Tas jau nav nekas slikts, bet tādu ūdeni kuņģis uztver kā ēdienu, un tad nenotiek nepieciešamais fizioloģiskais process. Pēc tam man vēl ir kāda šūka — tā plus minus ēdamkarote — no kādas no manām tinktūrām. Ja tā ir rudens puse, tad dzeru bērbru dziedzeru uzlējumus. Bērbru dziedzeru uzlējumus ir dabīga spēcīga antibiotika profilaksei. Nu kam dzert mākslīgo, ja var lietot to dabīgo? Un tur nav blakņu, kādas var lasīt zāļu instrukcijās, — ar savu pieredzi iepazīstina Melita Svilpe.

Viņa uzsver, ka dabā katrai slimībai pretī ir augs, kas dziedē. Tā viena kundze reiz teikusi: Melita, paskaties uz mani, es celgali! Nu celgali kā celgali. Bet viņa stāstījusi, ka septiņu gadu vecumā applaucējusi kājas ar verdošu ūdeni. Vecmamma tūlīt likusi klāt vilkvālišu pūkās, un tai vietai pat rēta nav palikusi. Arī M. Svilpei tagad katram gadījumam mājās stāvēt kaste ar vilkvālišu pūkām. Tāpat Dignajā un Dunavā visi zinot, ka Melitai jāatdod cūkas žults, ko parasti, kad cūku nokauj, svielē ārā. Cūkas žults esot vienkārši fantastisks līdzeklis apdegumiem un arī locītavu slimībām. Tikai jālieto ļoti uzmanīgi, jo ir ļoti stipra.

M. Svilpe stāsta, ka viņas ģimenē no tēva pusē vecvecitēvs bijis dziednieks, bet vecmamma — zāļu sieva, viņas tēvs gan vairāk pārmantojis gaišre-

Zāļu sieva Melita Svilpe (stāv centrā) klātesošos iepazīstina ar veselības saglabāšanas pamatprincipiem, izmantojot dabas veltis.

D. GAGUNOVA foto

dzību. Un arī no mammas pusē vecmamma mēsa savākusi astoņas burtnīcas ar pierakstiem par veselībai svarīgām lietām. Tur ieraksti esot pat no 1892. gada, un Melita tās saņēmusi mantojumā.

— Visām astoņām burtnīcām cauri iet četri pamatpostulāti veselības uzturēšanai — svaigs gaiss, tīrs ūdens, kustības un pozitīva domāšana. Tātad pat 19. gadsimta beigās jau saprata pozitīvās domāšanas nozīmi, ko tagad visur uzsver, — saka Melita Svilpe.

Mums katram doti deviņi dakteri

M. Svilpe stāsta, ka pirmais ir saule, jo tas taču ir D vitamīna ieguves avots, ko neatsverot aptiekā pirkts D vitamīns, jo bez saules bioloģiskā sintēze nenotiekot. Otrs ir svaigs gaiss, un to arī ļoti vajag katram. Trešais dakters ir pareizs, dzīvs, sabalansēts, svaigi gatavots ēdiens, nevis pusfabrikāti.

— Kad dīles un loki dārzā jau aug, es eju un skatos, kā jaunas ģimenes tos zaļumus lielveikalā pērķ! Taču tiešām ir pārliecināti, ka tas ir labs. To visu vajadzētu pašiem audzēt vai meklēt bioloģiski audzētu! Nepērciet arī izspaidu eļļas, bet tikai pirmā spieduma. Cūku vai zosu tauki nav nekas slikts cepšanai, tomēr es visu gatavoju gļi sviestā, — saka Melita.

Ceturtais dakters, ko viņa pieņem, ir fiziskās aktivitātes. Galvenais — regulāras, nevis kampanveidīgas. Turklāt 15 minūšu vingrošana no rīta atsvērot 30 minūtes vakaros. Un nav jāskrien maratoni! Piemē-

ram, internetā katrs varot atrast Tibetas hormonālās vingrošanas nodarbības. Vienkārši vingrinājumi, kas aizņem tikai astoņas vai 10 minūtes. Vēl viens slīnķu vingrošanas variants esot japāņu masāža. Skatīties savu seriālu vai lasi grāmatu, un katru rokas pirkstu ar otru roku ilgāk patur vai parīvē.

— Un, ko tas nozīmē? Kad turat ikšķi, jūs harmonizējat kuņģa un liesas enerģētisko plūsmu, un tā katrs pirksts atbild par kādu orgānu. Tālāk — badošāns, tā ir viena atslodzes diena nedēļā. Bet jāskatās individuāli, jo ir kam sāp galva un nav laba pašsajūta. Tālāk — pareiza stāja gan ejot, gan sēžot. Kam vairāk darbs pie datora, zina — sēžam salikusi, bet jātur taisna mugura. Tas ir saistīts arī ar stresu, jo stress situācijās, mums pat neapzinoties, ir sašņināta plecu daļa. Ko tas nozīmē? Ka saspringtie muskuļi spiež audus un asinsvadus, bet spranda ir vienīgā vieta, kur ar asinīm smadzenēm pieplūst skābeklis. Ja mēs ilgi esam stresā vai sakumpuši, sāp galva, jo smadzenēm sāk trūkt skābekļa. Un vēl atpūta. Dabā ir ziema un vasara, ir diena un nakts, tāpat arī mums vajag mit darbu ar atpūtu. Japānā, īpaši birojos, ar likumu noteikts, ka ir 45 minūtes darbam un 15 minūtes atpūtai. Tajās tad ir jāpieceļas un jāiet prom no datora pagulēt vai pastaigāties. No enerģētiskā viedokļa par darbu runājot, jāteik: ja tu, piemēram, esi izravējis burkānu vāgu, nu nevajag tūlīt skriet un ķert, ko vēl var padarīt. Varbūt apšējamies un

papriecājamies par to, ko esam izdarījuši. Tas ir enerģētiskais restarts, un tad rodas enerģija jauniem darbiem. Tad vēl viens dakters ir ūdens. Mēs katru diennakti izdalām pusotru litru ūdens — elpojot, svītot, ar izvadorgāniem. Tas pats minimums, tas pusotrs litrs, ir jādabū atpakaļ, lai mums normāli funkcionētu ķermenis. Ja ūdens pietrūkst, atkritumprodukti neizdalās, arī limfātiskā sistēma nevar sākt strādāt. Limfātiskā sistēma ir 26 reizes lēnāk nekā asinsrite, bet tā ir galvenais transports, kas izvada no ķermeņa visu lieko un nodod asinīm visas vajadzīgās vielas. Pirmā «zāļīte» limfas iekustināšanai ir celšanās pirkstgalos — uz augšu un lejā. Kādi ir signāli par ūdens trūkumu organismā? Nogurums bez iemesla, asins pieplūsmas seja, aizkaitinājums un dusmu uzplūdi, trauksmes sajūta, nigrums, nospietība, pat depresija. Arī vājums, nemierīgs miegs, nepacietība un uzmanības trūkums, un tieksme pēc saldinajiem, rūpnieciski ražotiem dzērieniem, aizdusa veselīem cilvēkiem. Ne velti agrāk dziednieces ierunāja vārdus ūdeni, jo ūdeni var programmēt. Visbeidzot devītais dakters: nu tā ir pareiza, pozitīva domāšana, — zina teikt Melita Svilpe.

Kam nezāles, kam zāles

Ir pavasaris. Kas jāvāc? Protams, nātres, kas jau ir sazālušas. M. Svilpe iesaka no kaltētām nātru lapām gatavot pulveri, ko var uzglabāt un ziemā izmantot pie biežpiena, zupām vai citiem ēdieniem. Nātres ir ideāls dzelzs avots.

Lietot varot gan saknes, gan lapas, gan ziedus, bet nātru sēklas, kas rudenī savācamas, varot būt labs piparu aizstājējs ēdienos. Protams, pavasaros zināma lieta ir skābenu zupa ar nātru lapām. Bet no nātru saknēm M. Svilpe gatavo eļļu matiem, pievienojot arī dažādas saknes, ziedus un dziedniecības matu zāli. 40 minūtes pirms dušas vai pirts, katru otro vai trešo mazgāšanās reizi galvas ādā jāiemasē ēdamkarote eļļas. M. Svilpe uzsver, ka katra zāļīte pārspīlēta ir teju vai inde. Nu kaut vai piparmētra. Laba un iecienīta, bet, ja lieto vairāk par četrām vai piecām reizēm nedēļā, sievietes kļūstot valdonīgas, bet vīriešiem zūdot potencia. Tāpēc nevienam tēju nevajag lietot ilgi, dzert katru dienu, vajag mainīt. Piemēram, liepziedu tēja: ja lieto par daudz, tā kļūst uz sirdi. Auzas varot sēt un vākt piengatavībā vārps, tad līdz 90 dienām var lietot.

— Paņem litra tilpuma termosu, uzlej 30 vai 40 grādus karstu ūdeni, aiztaisa un tur līdz rītam. No rīta šķidrumu nolej un dienas laikā to litru izdzer. Vēl pavasarī var vākt pumpūrus, kas nu pārsvarā būs jau saplaukuši. Vērtīgi un dziedējoši gan rētu un apdegumu apstrādei, gan kukaiņu kodumiem un citām kaķiem ir papeļu pumpuri gan spirta tinktūrā, gan eļļā. Tāpat šim nolūkam var izmantot arī kļīnģerīšu ziedi vai tinktūru. No pumpuriem pavasaros noteikti vācami arī bērza pumpuri. Bet bērza pumpuru un jauno bērza lapu vārība ir identiska, un tās vēl var vākt. Dzeltenās madaras var vākt trofisko čūlu ārstēšanai, tās gan vairāk aug Kurzemē. Efektīgs dziedināšanas veids ir, ja madaras samal, uzklāj čūlām un pārkļāj ar zirnekļu tīkliem. Arī strutenes ir lieliska dabas aptieka. Tieši tagad, pavasarī, ir labākais laiks, lai attīrītu aknas un asinsvadus. No rīta tukšā dūšā paņēmit struteni (nevis visu lapu, bet vienu no daļiņām, kas to veido), sarītiniet kapsuliņu, un ūdeni uzdzerot norijiet, jo ļoti rūgta. Arī cukura līmeņi diabētiķi var ar to mazināt. Un, protams, svaigas topinambūru saknes ir ļoti labas pie diabēta. Sakne ir garšīga, pēc riekstiem garša. Tur ir dažādi mikroelementi, vitamīni.

Nobeigums 10. lpp.)

«Man ir dziļākā pārliecība, ka dabā katrai slimībai pretī ir augs, kas dziedē»

(Nobeigums. Sāk. 9. lpp.)

Topinambūrs ir vienīgais augs pasaulē, kas mūsu ar piena produktiem uzņemto kalciju novada uz kauliem, nevis smadzenēm, kur to nevajag. Saka, ka struteni nedrīkst, ka tā ir kaitīga. Es runāju ar profesori Viju Eniņu, un viņa saka, ka indīga būs tikai tad, ja apēdisiet 1,8 kilogramus. Ir gan citreiz cilvēkiem doma: es ātrāk attīrīšos, ja lietošu vairāk. Bet pārspīlēt arī nevajag, – saka Melita Svilpe.

Pie primārās hipertensijas, kad asinsspiediens jau ir problēma, varot lietot kapmirtes tinktūru. Bet nezāle, ar kuru dārzā visvairāk cinās, – vārpata – esot unikāla zāle. Tagad, pavasarī, vārpata sakne viegli nāk ārā no zemes, un to vajag ņemt ar visiem zaļajiem asniņiem. Sakni pulveri nevar samalt, jo tā ir ļoti sīksta, labāk vārtīt tējā. Vārpata stiprina kaulus, zobus, matus, nagus, lai nešķeļas, veicina bronhu sekrēta sašķidrināšanu un izvadišanu, palīdz attīrīt aizlikto degunu, kā arī pie kuņģa un zarnu

Interesenti, kas bija sanākuši uz tikšanos ar M. Svilpi, uzzināja daudz jauna par ārstniecības augu vākšanu un to izmantošanu ne tikai drogās, bet arī dažādās tinktūrās, ziedēs, eļļās un tml.

slimībām. Tāpat noderīga ir arī tāda nista nezāle kā gārša, ne velti tās botānisks nosaukums ir podagras gārša. Tas esot vienīgais augs, kas dzen urīnskābi no locītavām ārā.

– Gāršu savācu, izkaltēju un lapas samāju pulverī. Jaunās lapas pavasarī vēl nav tik rūgtas kā vēlāk. Upeņu pumpuri ir labi, ko liekam bērzu sulās. Šobrīd ir vācama gaiļbiksītes. Tās

nomierina un veicina sekreciju pie elpceļu slimībām. Lielisks vispusīgs ārstniecības augs ir celmallapas. Es daru tā: samāju gaļasmašīnā celmallapas (var arī dadžu lapas vai strutenes), izspiežu no masas sulu un papildu maisīnos, kas domāti ledus sasaldēšanai. Sasaldēju un, kad vajag, iemetu šādu ledus kapsulu ūdens krūzē, un dzeru. Tas ir labs

avots, kā es ziemā uzturu savu veselību. Var savākt arī celmallapu sēklas un samalt pulverī. Tas ir labs līdzeklis pret izsitumiem, arī zīdaiņiem. Vēl no nezālēm virza ir ļoti laba sirds veselībai. To var likt zupās un biežputrās, var ēst salātus. Virza ir garšīga, un dienas deva ir 150 miligrami, – skaidro Melita Svilpe.

Pavasārī pienešas ziedēju visur. M. Svilpe zina

Uzziņai

M. Svilpe iesaka vairāk lietot monotējas, nejaucot drogās kopā daudz augu – maksimums, trīs. Dziedniecisko tēju viņa iesaka gatavot šādi: paņemt metāla krūzi (tikai ne alumīniju), ieliek ēdamkaroti drogu, uzlej karstu ūdeni (nevis vārošu). Tad krūzīti ieliek katlīnā ar ūdeni, liek uz plīts virsmas un karsē uz lēnas uguns, līdz ūdens katlīnā sāk vārtīties. Vāra piecas līdz septiņas minūtes. Pēc tam noceļ katliņu no plīts, uzliek vāku vai šķīvi un notur 30–40 minūtes. Kad tēja ir ievilkusies, to nokāš un maziem malkiem dzer dienā divas reizes. Katru reizi taida svaigu tēju, nevis uzvāra litru un dzer visu dienu. Izklusās sarežģīti, bet tas esot vienkārši.

teikt, ka pienešu saknes ir viens no efektīvākajiem līdzekļiem onkoloģisko slimību gadījumos, un arī aizkuņģa dziedzera darbības profilaksei. Pavasarī var sarakst saknes un samalt gaļas mašīnā. Tad izspiež sulu, salej mazās burcīnās, katrai lej virsū šnabja karoti un liek ledusskapī, citādi sula sarūsos. To lieto pa vienai ēdamkarotei dienā tukšā dūšā, un to dara 21 dienu. Pa to laiku pienešas jau ir uzziņējušas, un var tās ņemt otro tūri. Ziedus savāc, izkaltē, samāj pulverī un atkal var 21 dienu lietot pulveri pa tējkarotei dienā, uzdzert ūdeni. Un trešā tūre, ja tas ir pieejams, esot pulveris

no dzeltenās plēvītes, kas klāj vistu mādziņas. To izkaltē, samāj pulverī un lieto 21 dienu pa naža galam. Labs ārstniecības augs esot arī vīgrīze, bet to saknes ir vērtīgākas par ziediem. Ziedi ir nervu sistēmai, bet sakne līdzot pat pie onkoloģiskajām kaitēm.

M. Svilpe piemin arī netradicionālās receptes, piemēram, stāsta, kā pati lieto sarkano mušmīri ķermena attīrīšanai. Sarunas noslēgumā viņa atkal atgādina par pozitīvās domāšanas labo ietekmi un uzsver augu brīnumaino spēku, ko vajag sākt uzdrošināties izmantot. ●

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 20.05.2025

Izdodas notvert mirklus fotogrāfijās ārpus ierastā konteksta

Smiltenes bibliotēkā jau iepriekš ir bijušas divas Deivida izstādes. «Kā daļu no Smiltenes 105. dzimšanas dienas svinībām bibliotekāre Alda Liuke lūdz mani izstādīt savas fotogrāfijas. Viņa man deva izstādes nosaukumu «Mana Smiltene», un man bija pilnīga brīvība to interpretēt pēc saviem ieskatiem,» viņš stāsta.

Deividam patīk fotografēt dažādus objektus un arī lietas, kas atrodas ārpus ierastā konteksta. «Kad ir iespējams, izceļu kadrā kādu priekšmetu, atstājot fonu neskaidru un mazliet izplūdušu. Manu aci visvairāk mēdz piesaistīt gaismas un ēnu kontrasti, tādēļ ziemas skatu fotografēšana sniedz sirdij patiesu prieku. Esmu no Anglijas, bet pirmo reizi Smiltē nerados uz divām nedēļām kopā ar grupu no Kembridžas 1993. gadā. Latvijā es iepazīnos ar savu sievu Ilzi. Pēc deviņiem mēnešiem mēs apprecējāmies un dzīvojam Anglijā. 2001. gadā pārcēlāmies atpakaļ uz Smiltēni. Tātad šis ir bijušas manas mājas 24 gadus.

Šo gadu laikā esmu fotografējis lietas, kas man ir apkārt. Dažas no fotogrāfijām ir uzņemtas no mana dzīvokļa balkona. Objektus, kurus es fotografēju izstādei, ir Vecais parks, «Stounhendža», autokross, skatu tornis, kas tagad ir nojaukts, baznīca un ūdenskritums pie Tepera ezera,» pastāsta Deivids un uzsver, ka, augot un dzīvojot Anglijas dienvidu daļā, viņš reti kad piedzīvojis sniegu. Šī izstāde ir tapusi vairāku gadu laikā, fotografējot Smiltē dažādos gada laikos, arī ziemā. Tāpēc viņš cer, ka ikvienam, kas to aplūkos, tā patīks.

Ikdienā viņš dzīvo Blomē. Divas dienas nedēļā Blomes pamatskolā mācu angļu valodu, kā arī pasniedz privāttundas angļu valodā.

Interesējoties, kurā brīdī fotografēšana ir kļuvusi par viņa aizraušanos, viņš saka: «Man 12. dzimšanas dienā uzdāvināja vienkāršu fotoaparātu. Septiņdesmitajos gados tas bija ļoti liels notikums. Kopš tās dienas fotografēšana ir kļuvusi par hobiju. Septiņdesmito gadu sākumā tā bija ļoti īpaša un reta manta tiņa vecuma zēnam. Toreiz cilvēki mēdza iemūžināt fotogrāfijās tikai īpašus dzīves

Smiltenes bibliotēkā apskatāma Deivida Džonsa fotogrāfiju izstāde. Tie ir mirkli par un ap Smiltēni dažādos gada laikos, dažādos rakursos.

FOTO: NO PERSONĪGĀ ARHĪVA

notikumus, jo filmiņu attīstīšana bija dārga, taču es ar savu tikko iegūto fotoaparātu sāku fotografēt to, kas bija ap mani ikdienā. Protams, arī ceļojot aparāts vienmēr bija līdzī, un mani albumi pildījās ar piedzīvoto mirkļu momentuzņēmumiem.»

Kā pats atzīst, lai gan viņš nekad nav gājis fotogrāfu kursus vai māci-

jies par tādu, viņam vienmēr patīcis eksperimentēt. «Vienkārši ļāvos procesam. Jo vairāk dari, jo labāk sanāk, un es nebaidījos pārkāpt «likumus» un tērēt filmiņas. Tad nāca digitālās fotografēšanas laikmets, kas pāvēra neierobežotas iespējas jauniem eksperimentiem,» uzsver Deivids un aicina apmeklēt gan viņa darbu iz-

stādi Smiltēni bibliotēkā, gan visus tos, kuriem patīk kaut ko bildēt savam priekam, iet dabā, izbaudīt ziemoņa laiku mežā, pieneņu plāvās un ābelārdzēnos un tvert mirklus, ko dzīves stundās, kad trūkst iedvesmas un enerģijas, vienkārši pārskatīt, pasmaidīt un doties tālāk. □

— Ilze Fedotova

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 23.05.2025

Bibliotēkas pirmajai Demokrātijas nedēļai sekos nākamās

SALDENIEKS EDUARDS BRUŽAS, topošais pirmklasnieks apskata izstādi *Es, Tu, Mēs demokrātija*. Viņu visvairāk ieinteresēja Eiropas Savienības karogs.

IEVA VILMANE

Vakar no Saldus tālāk ceļā aizveda Latvijas Nacionālā vēstures muzeja izstādi *Es, Tu, Mēs demokrātija*. Izskatās, ka Saldus novada publiskajā telpā tā bijusi vienīgā, kas sasaucās ar nacionālu iniciatīvu *Demokrātijas nedēļa*.

Demokrātijas nedēļa Latvijā iesakņojas lēni, taču tendences ir optimistiskas. Iniciatīvas periodu ik gadu iesāk Satversmes sapulces sasaukšanas atcere 1. maijā un noslēdz Eiropas dienu 9. maijā. Pēc Ārlietu ministrijas aicinājuma katram aizdomāties par Latvijas valstiskumam fundamentāliem jēdzieniem un jautājumiem Saldus novada bibliotēkas kolektīvā radās pārliecība, ka tai jāierosina sarunas ne vien par literatūru un novadpētniecību, bet arī par demokrātiju un pilsonisko sabiedrību. Profesionāļu veidota ceļojošā izstāde par pilsonisko sabiedrību būtu lielisks iesākums, jo pievērsas sociālajai, politiskajai un pilsoniskajai līdzdalībai 1918. un 1990. gadā, kā arī šodienā. Izstādes autori koncentrējās uz skolēnu auditoriju un atbilstoši dažādiem vecuma posmiem izstrādājuši trīs darba lapas. Saldus novada bibliotēkā par tām interesē

izrādīja arī pieaugušie. Par darba lapās uzrakstīto jauniešu bibliotēkas direktorei Margaritai Marcinkevičai un Bērnu literatūras centra vadītājai Ivetai Rātenbergai.

Viņas teic: lai gan nav daudz aizpildītu darba lapu, tikai 23. izstādes skatītāju loks bijis gana liels — saskaņā ar bibliotēkas apmeklētības statistiku aptuveni 100 cilvēku dienā, un izstādi apzināti nolika tā, lai to pamanītu katrs.

Direktore piebilst: lai gan atbilžu kopums ir neliels, tajā ir vairākas atziņas, kuras ne-

driktētu ignorēt. Piemēram — skolēni ir par jaunu, lai savu gribu izteiktu referendumā vai vēlēšanās, taču viņi viedokli nav pauduši ne aptaujā, ne arī kādā citā bērniem piemērotā pilsoniskās līdzdalības formā. Saldus novads lepojas ar nevalstisko biedrību kvantitāti, taču izrādās, ka daļa skolēnu tās neatšķir no pašvaldības un valsts iestādēm.

M. Marcinkeviča atklāj, ka viņu iedvesmoja domu grauds *ģimenes kodols ir mūļestība, demokrātijas kodols — brīvība*. Pirmā Demokrātijas nedēļa bibliotēkā bijusi sasteigta un tāpēc ne visas skolas ievēroja aicinājumu skolēniem parādīt mācību procesā tederīgu izstādi. Nākamā Demokrātijas nedēļa jau ierakstīta darba plānos, tāpēc to reklamēs laikus, bibliotekāriem padomā visām paaudzēm saistošs piedāvājums. ■